

UTP 40/2006 vp

asia

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/Neuvottelujen aloittaminen Euroopan unionin ja Pakistanin välisestä puitesopimuksesta koskien joukkotuhoojien leviämistä ja terrorismin vastaisia toimia

Ohessa toimitetaan eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle perustuslain 97§ mukaisesti muistio, joka käsittelee neuvottelujen aloittamista Euroopan unionin ja Pakistanin välisestä puitesopimuksesta koskien joukkotuhoojien leviämistä ja terrorismin vastaisia toimia.

Eurooppakirjeenvaihtaja

Jarno Syrjälä

LIITTEET

1 kpl muistio

UTP 40/2006 vp

Neuvottelujen aloittaminen Euroopan unionin ja Pakistanin välisestä puitesopimuksesta koskien joukkotuhoaseiden leviämistä ja terrorismin vastaisia toimia

Tausta

Euroopan yhteisön ja Pakistanin välinen yhteistyösopimus (Cooperation Agreement between the European Community and the Islamic Republic of Pakistan) tuli voimaan vuonna 2004 Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston hyväksynnöillä. Sopimus allekirjoitettiin vuonna 2001 ja se neuvoteltiin valmiiksi jo vuonna 1998. Sopimuksen allekirjoitus ja voimaantulo kuitenkin lykkääntyivät Pakistanin keväällä 1998 tekemien ydinkokeiden sekä syksyllä 1999 tapahtuneen sotilasvallankaappauksen johdosta.

Yhteistyösopimus määrittelee puitteet Euroopan yhteisön ja Pakistanin harjoittamalle laaja-alaiselle taloudelliselle, kaupalliselle sekä kehitysyhteistyölle. Sopimuksen avulla turvataan EY:n ja Pakistanin välisen yhteistyön koordinointi ja kehitetään yhteistyötä laajapohjaisesti ja kokonaisvaltaisesti. Sopimus on luonteeltaan ns. yhteisösopimus eli yhteistyötä harjoitetaan Euroopan yhteisön perussopimusten mukaisen toimivallan puitteissa.

Edellä mainittujen yhteistyösektoreiden lisäksi sopimus sisältää lausekkeet, joiden myötä EU ja Pakistan vahvistavat sitoutumisensa ihmisoikeuksien ja demokraattisten periaatteiden turvaamiseksi, kunnioittamiseksi ja edistämiseksi siinä muodossa kuin ne on määritelty YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa. Sopimus ei sisällä lauseketta joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi eikä terrorismin vastaista lauseketta.

Euroopan unioni on käynnistämässä neuvotteluita SEU (Sopimus Euroopan unionista) 24 artiklan mukaisesta sopimuksesta Pakistanin kanssa, jotka alkanevat vuoden 2007 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Sopimuksen myötä EU:n ja Pakistanin yhteistyön oikeudelliset puitteet terrorismin vastaisen toimien ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi saatetaan yhteneviksi Eurooppa-neuvoston vahvistamien alla eriteltyjen linjausten kanssa.

Sopimus joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi ja terrorismin vastaisista toimista

Sopimuksen tarkoitus ja oikeudellinen perusta

Euroopan yhteisön ja Pakistanin välinen yhteistyösopimus vuodelta 2004 ei sisällä terrorismin vastaista eikä joukkotuhoaseiden leviämisen estävää lauseketta. Yhteistyösopimuksen allekirjoittamisajankohdan ja voimaantulon välillä EU on sopinut periaatteista, joiden mukaan kaikkiin tuleviin kolmansien maiden kanssa solmittaviin sopimuksiin sisällytetään terrorismin ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen tähtäävät lausekkeet.

EU:n puheenjohtajavaltion johdolla tapahtuvien neuvotteluiden tarkoituksena on näin ollen saattaa EU:n ja Pakistanin välinen yhteistyö ajantasalle siten, että EU-Pakistan sopimusarkkitehtuuri on yhteneväinen neuvoston hyväksymien periaatteiden kanssa.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi syyskuussa 2001 EU:n terrorismin vastaisen toimintasuunnitelman, jonka myötä terrorismin vastaisia lausekkeitä ryhdyttiin sisällyttämään EU-kolmasmaasopimuksiin. Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2004 hyväksymässä terrorismin torjuntaa koskevassa julistuksessa ja joulukuussa

2005 hyväksytyssä EU:n terrorismin vastaisessa strategiassa vahvistettiin periaate terrorisminvastaisen lausekkeen sisällyttämisestä kaikkiin kolmasmaasopimuksiin. COREPER hyväksyi vuonna 2002 terrorisminvastaisen lausekkeen standardimuotoilun. COTER-työryhmä laati Suomen puheenjohtajuuskaudella 2006 terrorisminvastaisia lausekkeitä ja määräyksiä koskevan elementtipaperin. Nämä terrorisminvastaiset elementit on tarkoitettu käytettäväksi EU-kolmasmaasopimuksissa.

Vastaavasti Eurooppa-neuvosto hyväksyi vuonna 2003 politiikan, jonka mukaan joukkotuhoukset leviämisen estämiseen tähtäävä lauseke tulisi sisällyttää kaikkiin jaetun toimivallan alaisiin kolmansien maiden kanssa tehtäviin sopimuksiin. Yhteisön toimivallan alaisten sopimusten osalta kyseessä oleva lauseke tulisi kattaa rinnakkaissopimuksella, joka linkitetään yhteisön toimivallan alaiseen sopimukseen.

SEU 24 artiklan mukaan EU:n neuvosto voi kyseessä olevilla aloilla valtuuttaa puheenjohtajavaltion, tarvittaessa komission avustamana, aloittamaan sopimusneuvottelut yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa. Sopimukset tekee neuvosto puheenjohtajavaltion suosituksesta. Yksimielisyyttä koskevilla asioilla sopimukset tehdään yksimielisesti ja päätökset yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanemiseksi tehdään määräenemmistöllä. Artiklan 5 kohdan mukaan sopimus ei sido jäsenvaltiota, joka ilmoittaa neuvostossa, että sen on noudatettava valtiosääntönsä mukaisia menettelyjä. Muut jäsenvaltiot voivat kuitenkin sopia, että sopimusta sovelletaan väliaikaisesti.

Sopimuksen oikeudellinen luonne ja sisältö

Sopimus on luonteeltaan puitesopimus ja se täydentää vuonna 2004 voimaan tullutta EY-Pakistan yhteistyösopimusta. Artikla 24 mukainen sopimus määrittelee puitteet EU:n ja Pakistanin välisen yhteistyön koordinoinnille sekä kokonaisvaltaiselle ja laajapohjaiselle kehittämiselle terrorismin vastaisessa toiminnassa ja joukkotuhoukset leviämisen estämisessä.

Sopimuksen sisällön yksityiskohdat ovat vielä avoimia, mutta neuvottelulähtökohtana tulee olemaan EU:n sisäisiin periaatteellisiin linjauksiin perustuvat standardilausekkeet. Sopimuksessa ei tulla sopimaan konkreettisista projekteista tai rahoituksen antamisesta Pakistanille. Sopimuksen myötä EU ja Pakistan tunnustavat terrorismin ja joukkotuhoukset leviämisen estämisen yhdeksi yhteistyön osa-alueeksi, joiden osalta tullaan käymään keskusteluja ja suorittamaan tiedon vaihtoa. Sopimusosapuolet sitoutuvat sopimuksen myötä noudattamaan olemassa olevia kansainvälisiä velvoitteitaan ja sitoumuksiaan.

Suomen kanta

EU:n neuvoston tekemät periaatteelliset linjaukset edellyttävät terrorismin vastaisen ja joukkotuhoukset leviämisen estävän lausekkeen sisällyttämistä EU-kolmasmaasopimuksiin. Nyt neuvoteltavan sopimuksen myötä EU:n ja Pakistanin välinen sopimusarkkitehtuuri saatetaan näiden linjausten kanssa yhteneväksi.

Artikla 24 mukainen sopimus Pakistanin kanssa edistää EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan koherenssia, uskottavuutta ja toimintaa. Sopimus tehostaa EU:n mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sekä Etelä-Aasian että globaalin vakauden ja turvallisuuden edistämiseen ja tukemiseen luomalla laaja-alaiset ja kattavat suhteet Pakistaniin. Sopimus luo puitteet yhteistyölle ja dialogille Pakistanin kanssa tärkeiden ja poliittisesti merkittävien kysymysten osalta.

Suomi tukee artikla 24 mukaisen sopimuksen neuvotteluiden aloittamista Pakistanin kanssa.